

Regionmuseet dnr M12.50-06-26

**Regionmuseet Skåne Remissvar SOU 2025:92 En kulturkanon för Sverige,
Ku2025/00871**

Sammanfattning

- Ett tillgängliggörande av kulturkanon via en permanent utställning på ett i Stockholm placerat museum är inte ändamålsenligt. Istället bör tillgängliggörandet ske genom turnerande vandringsutställningar.
- En finansiering av de regionala museernas delaktighet i kulturkanon bör beräknas utifrån att detta är ett omfattande arbete som berör museernas alla verksamhetsområden och att det kräver ökade ekonomiska tillskott över lång tid. En finansiering av läns museernas insats med 20 miljoner fördelade över tre verksamhetsår är klart otillräckligt.

Regionmuseet Skåne, remissvar

Regionmuseet Skåne delar inte fullt ut utredningens bild att Sverige som land är präglad av en stor splittring rörande tillit, trygghet, social sammanhållning och gemenskap. Det finns områden där splittring är ett problem och det finns utmaningar inom de ovan nämnda sammanhangen i vårt land. Det är välkommet att så som utredningen formulerar det, "genom bildning inkludera alla i en delad gemenskap" och att "tydliggöra och tillgängliggöra det kulturella arv som har format landet, som en gemensam referensram för både nya och etablerade medborgare". Det är både positivt, lovvärt samt en potential att "lyfta fram verk och företeelser som haft varaktig betydelse för svensk kultur och samhällsutveckling – inom både konstnärliga och samhälleliga fält" för att "främja en medborgerlig bildning som kan stärka gemenskapen och bredda förståelsen för Sveriges historiska förankring."

Att tillgängliggöra via en permanent utställning på ett i Stockholm placerat museum är inte ändamålsenligt, varken med tanke på landets stora geografiska avstånd eller med tanke på utredningens intentioner. Ett mera öppet och dynamiskt förhållningssätt anpassat för vårt land, vore att stödja vandringsutställningar i olika format som passar bibliotek, medborgarhus, kulturhus och museer. Vandringsutställningar kan utformas med flexibla innehåll och fördjupas med pedagogiska praktiker av utbildad museipersonal eller handledningar för andra samt poddar och filmer. Ett statligt museum skulle kunna vara samordnare av sådana utställningar och fungera som nod för erfarenhetsutbyte mellan verksamheter och myndigheter men såväl landsomfattande som regionala kanonutställningar bör tas fram i samarbete med läns museer eller med innehållsmässigt stöd från läns museer och andra regionalt verkamma museer.

Regionmuseet Skåne ser mycket positivt på att läns museerna särskilt uppmärksammas i utredningen och att läns museernas uppdrag lyfts fram. Det finns också anledning att poängtera läns museernas funktion som delar av en långsiktig kulturell infrastruktur, utan vinstintressen i

en föränderlig tid. Vidare har läns museerna roller som brobyggare och facilitatorer för att binda samman såväl besökare, föreningar, offentliga aktörer som marknadens aktörer. Läns museernas funktion som mötesplats mellan kulturarv, naturarv, kulturmiljöer, konst och olika kulturformer har en stor potential men behöver uppmärksammas ytterligare för att utnyttja denna. Museerna bygger sin verksamhet med en stor bredd och riktat mot olika målgrupper vilket ger möjligheter att teckna en helhetsbild av människans livsvillkor över tid, utifrån en geografisk kontext. Läns museerna bidrar med verksamhet för att stärka kulturell bildning, något som också gynnar en mer övergripande nationell nivå. Att säkerställa regionala perspektiv inom kulturkanon är kanske extra väsentligt i delar av landet som historiskt utgjort gränstrakter och som inlemmats senare i den nationella identiteten. Viktigt är också att tolkningen av den regionala kulturkanon ligger hos de medverkande museerna och att det säkerställs att museerna har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll enligt museilagens intention.

Det som krävs för att utveckla läns museernas funktion är bättre ekonomiska förutsättningar och med en långsiktighet som möjliggör planerbarhet och utgångspunkter för nödvändiga kompetensförsörjningsplaner. För att lösa museernas uppgifter krävs aktiv samlingsförvaltning och förmedling i ändamålsenliga lokaler som säkerställer samlingarnas fortbestånd och samtidigt medger beredskap för hantering av samlingarna vid höjd beredskap eller kris. En väsentlig faktor är digitalisering som fungerar både som tillgängliggörande och säkerställande. De senaste årens ökade kostnader men samtidigt minskade anslag, har drabbat verksamheterna hårt. En statlig satsning på landets museer vore en investering i ökad medborgerlig bildning. Om kulturkanon kan bidra till ökat intresse för våra gemensamma kulturarv kan det även leda till att fler invånare engagerar sig i nutida och framtida kulturarvsprocesser vilket bör fungera som ytterligare stärkande av kulturarvens legitimitet och i förlängningen vårt demokratiska samhälle. Att finansiera genom medel från allmänna arvsfonden kan leda till minskade möjligheter för de kulturorganisationer som använder medel från denna för att utveckla sin verksamhet och är därför problematiskt.

Att finansiera läns museernas arbete med Kulturkanon temporärt via omfördelning av *Bidrag till regional kulturverksamhet* alternativt *Bidrag till kulturmiljövård*, riskerar att leda till en paradox genom att dessa befintliga bidrag syftar till att just säkerställa de kulturarv som bedömts ha allmänintresse. En finansiering av de regionala museernas delaktighet i kulturkanon bör beräknas utifrån att det är ett omfattande arbete som berör museernas alla verksamhetsområden och beräkningen på 20 miljoner bedöms som otillräcklig. En delaktighet från museernas sida skulle kunna generera en process med aktivt deltagande av besökare, föreningar samt lärare och elever. Även att hålla frågan aktuell och förmedla ny forskning kräver resurser. Dessa måste antingen tillföras eller kräver att delar av nuvarande verksamhet inom museerna prioriteras ned. Det finns även en risk att bygga verksamheten på temporära bidrag, då det kan leda till svårigheter att resurssätta arbetet i organisationer där bemanningen minskat under flera år till följd av vikande finansiering.

För Regionmuseet Skåne, Henrik Borg, museichef